

Газета 1929 йил, 1 августдан «Ленин учқуни» номи билан чиқа бошлаган.

ЎЗБЕКИСТОН
БОЛАЛАРИ ВА
ЎСМИРЛАРИНИНГ
ГАЗЕТАСИ.

ЮЛДУЗИ

Мактабчасига ишбилармонлик

Иқтисодий қийинчилик мактабларни ҳам исканжага олди. Нима қилиш керак! Ана шу саволга Ал-Бухорий номидаги 10-мактаб маъмурияти ва мактаб жамоаси жавоб топишга кўп вақт сарфлашмади. Қаловини топсанг, қор ёнади.

Мактабнинг ҳовлиси кенг. Болалар ҳам меҳнатда пишган, тоғни урса толқон қилишди, ҳар қандай ишни уддалашди. Худди шунинг ўзи барча муаммоларни ечишга ёрдам берди. Бундан бир неча йиллар аввал мактаб атрофига 300 тупдан ортиқ терак экилган эди. Бугун уларнинг бўйи «чўзилиб» қолибди. Ишбилармонлиқнинг биринчи қадами шу тераклардан бошланди. Болалар ўқитувчилари раҳбарлигида теракларнинг 250 тасини кесиб олиб, пўстлогидан ажратди. Ана сизга тайёр қурилиш материали. Сотсанг пул, қурилиш

қилсанг — тайёр хом ашё. Болалар кесилган дарахтлар ўрнига кейинчаликни ҳам ўнлаб янги ниҳоллар экиб қўйишди. Мактаб тажриба ер майдонига кузда супурги уруғи экилганди. Жамоа бу ишдан ҳам ёмон фойда кўрмади. Улар ўқитувчилари билан биргаликда ҳар йили ипак қурти етиштириб беришда туман хўжалиқларига ҳам катта ёрдам беришди. Бунинг учун уларда япон мутахассислари тайёрлаган пиллахона бор. Ҳар йили бу пиллахона қурилиб, ипак қурти етиштириш ишлари бошланиб кетади.

СУРАТЛАРДА: Тошкент вилояти, Зангиота туманидаги 10-мактаб ўқувчилари пиллахонанинг устунларини ўрнатилмоқда.

Мурод Рахмонов шу мактаб ўқувчиси. У ўз дўстлари Даврон Турсунбоев, Рихситилла Нуриддинов билан бирга мактаб тажриба майдонидagi ўсимликларни парвариш-лашга кўмаклашиб туришди. Ҳовлилардаги молхонадан гўнг олиб келиб, ерни ўғитлантиришга ҳозирлик кўришмоқда. Теракнинг пўстини олиб ташламаса, қурт тушиши мумкин.

Р. АЛБЕКОВ суратга туширган.

Миллий мактаб

остонаси

Бу мактабнинг шўролар даврида тузилган мактаблардан деярли фарқи йўқ. Бу ерда ҳам сиз каби оддий ўқувчилар таълим олишди. Кўпгина ўқув даргоҳларига хос муаммоларни ҳам бор: хоналар етишмаслигидан дарслар икки сме-нада ўтилади ва ҳоказо. Аммо бошқалардан фарқ қиладиган томони шуки, унда миллий таълим-тарбия асослари бўйича ўқитилади.

Бундан уч йил аввал, Чирчиқдаги 2-мактабнинг 2—10-синфларида эски ўзбек ёзуви ўқитила бошланди. Аҳолиси-дадил қадам эди. Аввалига нинг 11 фойзгина ўзбек ва бор-йўғи иккитагина соф ўзбек мактабига эга бўлган шаҳар учун бу анча дадил қадам эди. Аввалига «юқоридагилар» орасида «Нима қиласиз болаларга ортиқча юк орттириб», деганлар ҳам бўлди. Аммо мактаб директорининг эътиқоди кучли эди. У эски ўзбек ёзуви дарслари билан чегараланиб қолмади. Шанба кунлари ўзбек миллий ўйинлари асосида ўтиладиган жисмоний тарбия дарсларини ташкил қилди. Синф соатлари ва тарбиявий соатлар халқ оғзаки ижоди намуналари билан ўтказила бошланди. Шу тахлитда мактаб маъмуриятида миллий мактаб ташкил этиш фикри пайдо бўлди.

— Мана орадан уч йил ўтибди. Ҳозиргача қилинган ишлар натижасида ўқув даргоҳингизни миллий мактаб, дея оласизми? — сўраймиз мактаб директори Дороб ака Йўлдошевдан.

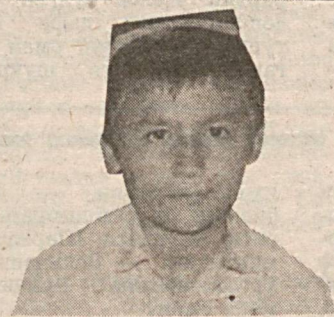
— Ҳозирча айта олмаимиз, — дейди директор. — Сабаби, ўйланган ишларни

амалга ошириш учун шароит етарли эмас. Аммо қилинган ишлар туфайли уни шўро мактаби деб аташ ҳам тўғри эмас. Энг, аввало, биз ўқувчиларимизда мактабнинг шу йўналишида фаолият кўрсатишга қизиқиш уйғота олдик. «Одобнома» дарсларидан ўқувчиларга шахримиз муфтиси Исоқжон Жабборов таълим берадилар. У кишини таклиф этишдан олдин бироз хавотирландим. Болаларда истак бўлармикан, эшитишармикан, қизиқишармикан, дея юз бор ўйландим. Бугун бу дарсларга фақат ўқувчилар эмас, муаллимлар ҳам қизиқишди. Ҳадис, ҳикматли ривоятлар, ҳаётий воқеалар асосида ўтиладиган дарслар болаларга фақат кони фойда келтиряпти.

Дороб ака ҳақ. Урф-одатлари деярли еропачаланиб кетган бу шаҳар болалари учун миллий қадриятларимизни тиклаш катта ютуқ эди. Мактаб йўлакхоналари, синфхоналар, лаборатория кабинетлари бўйлаб юрар эканмиз, ҳамма-ҳаммасининг деворларига шарқона нақшлар туширилганлигининг гувоҳи бўлдик.

Мактаб ошхонаси учун миллий, олти бурчакли столлар буюртирилган бўлиб, ўқувчилар шарқона шароитда овқатланишар экан. — Мактабнинг миллийлаштириш учун, аввало, бу ишга ўқитувчи тайёр бўлиши керак, — дейди Дороб ака.

(Давоми 2-бетда).

Муҳарририятимизга кириб келишганда, биз уларни аввал ота-бола бўлишса керак, деб ўйладик. Кейин билсак, Наманган вилояти, Уйчи туманининг Ленин номидаги 1-мактабидан келишибди. Ҳасан ака Мадиевона она тили ва адабиёт ўқитувчиси бўлса, Анвар Мақсудов 6-«Б» синф ўқувчиси экан. Утириб суҳбатлашдик. Шунча узоқ йўл босиб келишларининг боиси оғир иқтисодий қийинчиликда қолган «Тонг юлдузи»дан ҳол сўраб, болаларнинг ёрдам пулларини етказиш экан. Ўқитувчисининг «ўзинг айт» деганидан кейин Анвар ҳаммасини бафуржа сўзлаб берди.

— Танаффус пайти эди. Синфдошим Ботир билан «Тонг юлдузи»га қандай ёрдам берсак экан, деб ўйладик. Иккимиз 10 сўмдан 20 сўм қилиб, жўнатишга келишдик ҳам. Лекин камдек туюлди. Кейин кўнғироқ чалиниб, адабиёт дersi бошланди. Йўқлама ўтган мен ўқитувчимиз Ҳасан акага ниятимизни айтдим. Улар хурсанд бўлиб, агар бутун бир синф 10 сўмдан тўпласа, анча пул бўлишини айтдилар. Дарслар ту-гагач, бу таклифимни синф раҳбаримиз Аҳмаджон ака Мамажонов ҳам маъқулла-дилар. Шундай қилиб, синфи-миз билан «Тонг юлдузи»га

6-«Б» НИНГ ҲИММАТИ

ёрдам бўлсин деб, 300 сўм тўпладик. Бу ишда, айниқса, Лобар Усмонова, Саида Рўзиматова, Зарифа Обилова, Соҳиба Сулаймонова каби синфдошларимиз фаоллик кўрсатишди.

Суҳбатимиз сўнггида Анвар ва унинг ўқитувчиси 6-«Б» синф ўқувчиларининг республикадаги барча ўқувчилар, ўқитувчилар ва ота-оналарга мурожаатини газетамиз саҳифасида эълон қилиши-

мизни сўрашди. Мурожаатномада жумладан шундай дейилган:

«Қадри ўқувчилар, устозлар, ота-оналар! «Тонг юлдузи»га ёрдам қўлингизни чўзинг, саҳоват қилинг. Сизлар юборган ҳар бир сўм унинг моддий аҳволини яхшилашга сарфланади. Унинг саҳифаларида, биз болалар учун, қизиқarli ўйин-мусобақалар, конкурслар уюштирилади».

МУҲАРРИРИЯТДАН:

«Тонг юлдузи» жамоаси Уйчи туманидаги Ленин номи 1-мактабнинг 6-«Б» синф ўқувчиларига кўрсатган ҳимматлари учун ўз миннатдорчилигини билдириб, ўқиш ва ишларида улкан ютуқлар тилаб қолади.

«Тонг юлдузи»га ёрдам жамғармасининг ҳисоб рақамини эслатиб ўта-миз:

ЎЗБЕКИСТОН САНОАТ-ҚУРИЛИШ БАНКИНИНГ ТОШКЕНТ ШАҲАР БУЛИМИ, ҲИСОБ РАҚАМИ: 000363106, КОД: 172682328. КОРР. СЧЕТ: 300166428.

СУРАТЛАРДА: Анвар Мақсудов. Адабиёт ўқитувчиси Ҳасан

ака Мадиев 6-«Б» синф ўқувчилари билан пул тўплашмоқда.

9 май — немис-фашистлар Германияси устидан қозонилган буюк ғалабанинг 47 йиллиги байрами. Уни собиқ Совет республикалари доимо нишонлаб келишган. Аммо энди СССР йўқ, тарихга шубҳа билан қарашмиз, ғалаба ҳақида ҳам турли фикрлар билдирилмоқда.

Мамлакатимизда рўй бераётган ошкоралик, демократия шарофати билан бизнинг ўтмишимиз деярли сабоқ берилиб келинган тарихга шубҳа билан қарашлар, иккиланш ҳоллари кўплаб учрамоқда. Байрам арафасида Тошкент вилояти фахрийлар кенгашининг раиси, Улуғ Ватан Уруши қатнашчиси Ақромжон Пулатович Алямов билан бўлган музоҳабамиз ҳам айнан шу хусусда бўлди.

БИР УМРЛИК ТАМҒА

Ақромжон аканинг ўсмирлик йиллари, мактабни тамомлаб, шифокор бўламан, деб орзу қилиб юрган онлари Улуғ Ватан уруши бошланган суронли йилларга тўғри келди. Шу сабабли ҳам у 1942 йилда умумий қўшин тайёрлаш билим юртига ўқишга киради. Бу даргоҳда тўрт ойгина сабоқ олгач, қисқа муддатли ҳарбий тайёргарликдан сўнг фронтга сафарбар қилинди.

Ақромжон ака 129-ўқчидивизия таркибидagi 664-артиллерия полкининг 3-дивизиясига разведкачи бўлиб тайинланади.

— Мен бу дивизия таркибиде жанг қилганлигимдан фахрланаман, — дейди Ақромжон ака жанггоҳ хотиралари ҳақида ҳикоя қилар экан. — 1943 йили 5 август куни Орёл шаҳрини ишғол қилганмиз. Бу шаҳарда биринчи ғалаба салюти берилиши муносабати билан кейинчалик дивизиямиз 129-Орёл ўқчидивизияси номи билан атала бошлади. Орёл шаҳри эса Иттифоқда биринчи салют берган шаҳар сифатида тарихга кирди.

— Илк бор жангга кирган, душман билан юзма-юз келган онларингизни хотирлай оласизми? Уша пайтда ўзингизда қандай туйғу ҳис қилгансиз, нафратми ё шавқат?

— Тўғриси айтсам, ўша пайтда кўрқувни ҳис қилганман. Бирор дақиқа кечиксам, мени отиб қўйиши мумкин бўлганлиги учунги-

на душманга қарата ўқ узганман. Ана у ерга қўлади. Ҳаяжонданми, кўрқувданми қўлларим титраб, иккинчи бор тепкини босолмай қол-

дим. Даставвал унга жуда ачиндим. Кейинчалик эса кечагина елкама-елка бўлган жангчи дўстларимиз сафлари торайиб, душмanning ваҳшийликларини кўравергач дийдаларим қотди. Қалбимдаги меҳр-шавқат ўрнини — қаҳр, мурувват ўрнини эса — дўстларимиз учун ўқ олиш ҳисси эгаллади. Куч, қўшин сони ҳарбий тайёргарлик жиҳатидан биздан ўн чандон устун бўлган ҳар бир жангга ўққа учиб қолишимиз ҳеч гап эмасли-

лар айтишни ҳаёлимизга ҳам келтирмас эдик. Аксинча, ўзбек, қозок, тожик, рус, украин, туркман ва кўпгина бошқа миллат фарзандлари бўлмиш дўстларимиз билан биргаликда ҳалок бўлганлар учун ўқ олишга қасамёд қилардик. Калинин деб номланган қишлоқдан фақатгина бир уй печкасининг мўрисигина сўпайиб қолганлигининг гувоҳи бўлгач, қалбларимиз ларзага тушгани кечагидек ёдимда. Немисларнинг самолётлари тепамиздан аёвсиз ўққа тутганини, ҳаттоки, биргина солдатнинг ортидан қувиб, нишонга олганини ҳали-ҳамон эсдан чиқара олмайман. Жанггоҳ йиллари тарихий воқеликнинг яна қайтарилиши мумкинлигининг гувоҳи бўлдим. Москва шаҳрини ололмаган Наполеон ортага чекинаётганида Березина дарёсини кечиб ўтгани маълум. Бизнинг қўшинларимиз ҳам қочиб бораётган душмanning тобора сиқиб борди. Биз Березина дарёси устидаги кўприк орқали ғолибона илгарилар борардик.

1944 йили Варшавадан мени ўқишга юбориш тўғрисида мактуб келди. «Берлингача оз қолди, ғалабадан кейин ўқирман», дея эътироз билдиришимга қарамай, шу йили Ульяновск шаҳридаги пёёда аскарлар тайёрлаш билим юртига ўқишга юборишди. «Қирқ йил қирғин бўлса, ажабли етган ўлади» деганларидек, насибамиз узилмаган эканми, 1947 йили Тошкентга қайтиб келдим. Она шахрим, қадрдонларимни соғиниб, энтикиб келдим отамнинг вафот этганлигини, икки нафар акамнинг урушда вафот этганликларини эшитиб, яраларим янгиланди. Номинг ўчгур, лаънати уруш қалбимга ўчмас тамга босди...

Ақромжон ака хомуш тортиб қолдилар. Шу тобда жангга ҳалок бўлган дўстлари, сафдошлари, жигар гушаларининг сиймолари кўз ўнгиларида бир зумгина намоён бўлаётган бўлса керак. Фахрийларимиз суҳбатларини, жанггоҳ хотираларини тинглар эканмиз, ўйлаиб қоламиз. Кейинги пайт-

да тарихимизга шубҳа билан қаралаётгани ҳеч кимга сир эмас. Шу даражагача бориб етилдики, ҳатто, Улуғ Ватан уруши аслида беҳуда бўлган, 20 миллионли қурбонлар жони зое кетган деган гаплар ҳам қўлоққа чалиниб қолмоқда. Ақромжон акадан бор борадаги фикрларини сўрадик.

— Яна бир бор халқимиз бисотидаги доно мақолларга мурожаат қилмоқчиман. «Дўпписини олиб келгин, дейилса, бошини олиб келадим», деганларидек, ошкоралик, демократия шарофати билан рўй бераётган айрим ҳолатларни ана шундай изоҳлагим келади. Биз ватанпарварлик, одамлилик, миллий масалада ҳамжиҳатлик руҳида тарбияландик. Она еримизнинг ҳар бир қаричи учун жон олиб, жон бердик. Улуғ Ватан урушининг суронли йиллари ҳақида ҳукм чиқаришга, бор ҳақиқатнинг юзига қора чаплагча порох ҳидини ҳидламаган, ўлим билан юзма-юз бўлмаган кишиларнинг умуман ҳақлари йўқ, деб ҳисоблайман. Миллий ниёқлар чиқариб, уруш оловини қайтадан ёқмоқчи бўлганларга эса айтадиган гапим битта: бизларнинг фарзандларимизга тинчлик керак! Ақромжон аканинг ҳаяжонли сўзларини тинглаб, ғазабдан мушт тутилган қўлларига назар солар эканмиз, биз ҳам уларга жўр-овоз бўлиб ҳайқиргимиз келади:

Иyson деган шарафли номини
Иyson бўлиб оқланг,
одамлар!
Бизга тинчлик керак,
урушининг,
Оловини ёқманг,
одамлар!
Феруза ЖАЛИЛОВА,
Тошкент шаҳри.

(Бошланиши биринчи бетда).

Шу сабаб ҳам миллий мактаб ҳақидаги тушунчалари қандайлигини билиш мақсадида ўқувчилар орасида савол-жавоб ўтказдик. Мактабдаги барча ўқувчилар «Миллий мактаб қандай қурилиши керак?», «Мактабда ўқувчилар жинсига қараб бўлиб ўқитилиши керакми?» каби 10 та саволга жавоб ёздилар.

«Миллий мактаблар ганч, ўймакорлик, нақш солинган ҳолда қурилас, бу ерда таълим олаётган ўқувчиларда қадимги амалий санъатга муҳаббат уйғонади...».

«Анатомия, умумий биология дарсларини ўғил-қизлар билан биргаликда ўтиш қийин. Айрим мавзуларни ўқитиш жараёнида ноқулайликлар бўлади. Агар алоҳида ўтилса, шу мавзу чуқурроқ ўргатилади...».

Шу каби ёзилган жавоблардан миллий мактаб ташкил этиш зарурати маълум бўлди.

Бугун миллий мактаблар учун дастурлар йўқ. Шунинг учун мактаб маъмурияти диний мактабларнинг бизнинг шўро мактабларига мос томонларини ўрганишди. Болаларда меҳнатга кўникма, қиз ва ўғил ўртасидаги одоб, ибоба, илм ўрганишга алоҳида эътибор берилди. Ҳозирда 5—6-синфлар ўқувчилари мактаб

устахонасида темирчилик ишларини, қизлар бичиштириш, таом тайёрлашни ўрганишяпти. Юқори синф ўқувчилари ўқув ишлаб чиқариш комбинатига қатнаб, ўғил болалар пайвандчиликни, қизлар эса тиббий ҳамширалик касбини эгаллашяпти.

— Шароит бўлганда куйи синфлардан бошлаб болаларга қадимги ҳунаромандчилик — ганч ўймакорлиги, наққошлик ишларини ўргатар эдик, —

яхши кўраман, — дейди бизнинг бу саволимизга 2-синф ўқувчиси Шерзод Саминжонов. — Эскичани ҳам ўрганавераман. Бунинг нимаси ёмон?

— Болаларни жинсига қараб ўқитиш ҳақида ота-оналар билан маслаҳатлашдик, — фикрини билдирди илмий бўлим мудири Муборак опа Жуманова. — Ававалига кимдир истамади, кимдир 1-синфдан бу ишни амалга ошириш керак деди. Кейин тушунтириш, фикр

муаллимлар ишини айтиб ўтмасдан илож йўқ.

Мактабда 3-синфдан бошлаб табақлаштириб таълим бериш амалга оширилган. Чорак якунларида олинган ёзма, мустақил ишларга асосланиб ўқувчи аълочи, ўрта ва қониқарли синфларга ўтказилади.

Ҳозир мактабда битта 10-ва 11-синф мавжуд. Уларда 22 ва 26 нафардан ўқувчи ўқийди. Ўтган йили 9-синфни тугатган ўқувчилар орасидан атиги 12 нафари-

шўро мактабларининг деярли барчасига хос бўлган прогностлар бу ерда муаммо эмас. Чоракни ёмон баҳолаб билан битирганлар ҳам йўқ. Чунки ўқувчиларда билим олишга интилиш, қизиқиш бор.

Биз ушбу мактабда қилинган барча ишларни бекаму кўст деёлмаймиз. Ўқувчи билан ўқитувчи орасидаги баъзи қийин муносабатлар, иқтисодий қийинчиликлар бу ерда ҳам бор. Аммо улар янгиликка интилиш ишқиде сезилмайди. Бугунги кунда ўрта ва бошланғич мактаблар учун дастурлар яратилляпти, янги-янги иш асослари тузиляпти, миллий ва замонавий мактаблар юзасида турли мунозаралар бўляпти. Билим даргоҳларига киритилган янгиликлар, янги иш тажрибалари ўрганилиб, ана шу дастур ва ҳужжатларга киритилса яхши бўлар эди.

Бугун ҳаммамиз фарзандларимизнинг билимли бўлишларига интиляётган эканмиз, уларга танлаш имконини ҳам берайлик. Шўро мактаблари қаторида миллий, диний мактаблар ҳам бўлсин. Ўқувчи ўз истагини танласа, ўнлаб йиллар давомида бизни қийнаб юрган мактаб, таълим-тарбия муаммолари ўз-ўзидан ҳал бўлади.

Д. ТУРАХМЕТОВА,
Чирчиқ шаҳри.

Миллий мактаб остонаси

дейди Дороб ака. — Янги ўқув йилига қадар 530 ўринли қўшимча бино ишга тушади. Яхши бият ишга тушди ўрнидан кесилган дарахтларни йиғиб қўйганмиз. Янги бино устахонасида улардан фойдаланмоқчимиз.

Янги бино ишга тушса, Дороб ака ва муаллимлар ўйлаб қўйишган яна бир қанча ишлар амалга оширилади: асосий фанлардан кейин болалар диний таълимнинг бошланғич сабоқларини олишади, 5-синфдан ўғил ва қизлар алоҳида таълим олиша бошлайди.

Болалар, ота-оналар бунга қандай қарашаркин?

— Мактабимизни жуда

алмашиш натижасида ўқувчиларнинг ўзлари ҳам 5-синфдан ажралиб ўқишга келишиб олишди. 1-синфдан бошлаш қийин бу ишни. Чунки боғчада бу масалага ҳали эътибор берилгани йўқ. Ҳозирча эса жисмоний тарбия дарслари бўлиб ўқитилиб, қизларга аёллар, ўғил болаларга эркак муаллимлар дарс беришяпти.

Кези келганда мактабнинг таълим бериш системасидаги янгиликларни айтиб ўтишни лозим топдим. Сабаби, мактабда фақат миллийликкагина эмас, ўқиш, ўқитиш ишларига катта эътибор берилляпти. Мунозара, баҳс юритишдан бир қадам олға силжиб янгилик киритаётган

ЎЗ ТЕННИСЧИЛАРИМИЗ БЎЛСА...

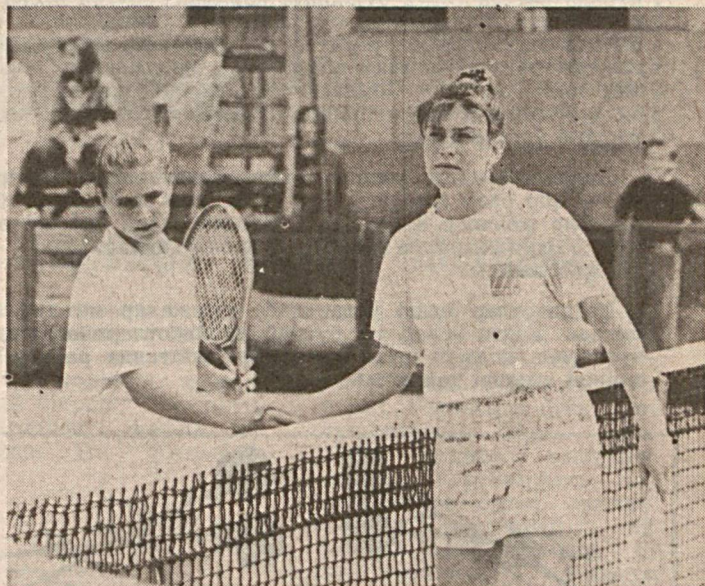
Пойтахтимизнинг «Динамо» теннис саройида ўсмирлар ўртасида (18 ёшгача) бир ҳафталик халқаро учрашув бўлиб ўтди. Бу учрашувга Украина, Россия, Латвия, Қозғоғистон, Қирғизистон, Польша, Молдавия каби давлатлардан кўзга кўринган ёш теннисчилар келишиб, ҳар йилгидек халқаро биринчилиги учун курашишди. Учрашув натижалари қуйидагича бўлди:

Қизлар ўртасида биринчи ўринни — С. Татаркова (Украина), иккинчи ўринни А. Линькова (Россия). Болалар ўртасида биринчи ўринни — Д. Тамашевич (Тошкент), иккинчи ўринни эса — А. Жаромский (Россия) қўлга киритишди ва қимматбаҳо совға, медаллар билан тақдирланишди.

— Ўн икки йилдан бери шу ўйингоҳга раҳбарлик қиламан, — дейди «Динамо» теннис саройининг бош директори Г. А. Адашевский. — Ҳар йили бўладиган халқаро учрашувни баҳоли қудрат яхши уюштираямиз. Битта лекин бор... қизиқувчилар сони кам. Бундан бир йил олдин миллий команда тузиш тўғрисида қатъий бир фикрга келдик, туздик ҳам, аммо тезда тарқаб кетди. Сабаб... гап худди ўша моддий маблағга бориб тақалади. Хорижий давлатларда голиб теңнисчига миллионлаб пул тўлашади. Бизда-чи... Ана, бир ҳафталик учрашувда голиб чиққан ёш теннисчиларнинг мукофотланишини кўрдингиз — етмиш сўмлик сервис ва медаль. Қанийди, бизга ҳам бирортаси ҳомийлик қилса?..

Директорнинг кўйинганича бор, йўқса, айтинг-чи, ўзбек бўлган қайси бир теннисчиларни қаторлаштириб санаб бера оласиз. Ўйлашмича, бу спортнинг турини ҳам омалаштириш зарур. Ким бунга жон кўйдиради?

Ш. СУННАТОВ,
М. АМИН сурати.

Суратда кўриб турган мана бу тенгдошларингиз ҳаётида ҳам қувончли тантана — уларнинг туғилган кун. Азиз фарзандларини таваллуд қилган кунлари билан қутлаб муҳарриратимизга мактуб йўллаган ота-оналар уларга боқий умр, сиҳат-саломатлик тилаб қолишган.

Иштихон шаҳри, Каттақўрғон кўчаси, 2-бери кўча, 10 хонадонда истиқомат қилувчи Ҳасановлар оиласи азиз фарзандлари Миржаҳон ва Мирвоҳиджонларни 10 ва 12 ёшлари билан, Бекобод туманидаги, Зафар қўрғондан Аҳмедовлар оиласи фарзандлари Нодиржонни 10 баҳори билан, Аҳмаджоновлар оиласи ҳам фарзандлари Фарҳоджонни 10 ёши билан самимий табриклашган.

Чехрагиздан табассум аримасин, азиз болажонлар!

МИРЖАҲОН

МИРВОҲИДЖОН

НОДИРЖОН

ФАРҲОДЖОН

ТАБРИКЛАЙМИЗ!

Дунёда Азиз исмлилар жуда кўп. Бу исмининг маъноси ҳамма билади. Иззат-икромга сазовор, қадрли, муҳтарам, табаррук зот маъноларида. Лекин ҳамма ҳам шу номга лойиқми, гап ана шунда!

Жумҳурият радиосининг болалар муҳарририятида Азиз ака Ёқубов ишлайди. Бу номни мен ҳали мактабда ўқиб юрган пайтларим — 60—70-йилларда эшитганман. Эрта билан тайин бир вақтда, «Пионер эрталиги» эшиттирилари. Азиз аканинг биз тенг болалар билан майин, самимий суҳбат қуришларига ҳавасим келарди. Тақдир тақазоси билан менинг ҳам насибам радиого, айнан шу муҳарририятга қўшилган экан, мана 12 йил.

Азиз ака раҳбарлик қилаётган ёш муҳбирлар тўғраи-га қатнашмоқчи экан.

— Бу қиздан катта одам чиқади, дадиллигини қаранг, — дедилар Азиз ака, у кетгач. — Ростини айтсам, менга шунақа бижилдоқлар ёқади. Оғзидагини олдириб, бўшашиб юргандан кўра, гапини ҳам, ишини ҳам шарт-шарт қилгани маъқул!

Эшиттиришларимизнинг суҳандони Рафиқа Олимжонова бу кун ўрта мактабни тугатган. Лекин ўзи яхши кўрган, ўрганиб қолган жойдан, айниқса, Азиз акадек самимий одамлардан кўнгил узолмай ҳануз келиб туради, спорт эшиттиришларини олиб боради.

Рафиқа сингари Азиз ака-

Азиз ЁҚУБОВ — 60 ёшда!

ИСМИНГИЗГА МОСМИСИЗ?

дан бери шу ердаман. Муҳарририятга илк келган куним Азиз акани учратдим. Болаларча соддадил, хушфеъл бу инсон бошқалар қатори мен учун ҳам азиз устоз бўлиб қолдилар. Болалигини йўқотмаган бу инсоннинг, аввало, менга ниҳоятда самимийлиги ёқади. Улар радиого келган кексам, ёшми, кичкинтойми, ҳеч қачон расмий қаршиламайдилар. Худди узоқ танишдек бағриларини очиб, кулиб кутиб оладилар.

Эсимда, мен янги иш бошлаган пайтларим радио қошида «Ёш муҳбирлар» тўғраи иш олиб борарди. Унга Азиз ака раҳбарлик қилардилар. Бир кун 7—8 ёшлардаги бир кичкина қиз хонамизга кириб:

— Азиз Ёқубов ким? — деб сўраб қолди дадил овозда.

Биз ҳайрон бўлиб бир-биримизга қараб қолдик. Бу пайтда Азиз ака эшиттириш ўқийгандилар. Улар даст ўринларидан турдилар-да:

— Мен бўламан, — деб жавоб бердилар кулиб.

— Ундай бўлса салом, — деди қақажон бўш келмай.

— Ваалайкум ассалом, қани қўлни оширчи оғайни-чалиш.

Қизча «пақ» этиб қўлини Азиз аканинг панжаларига ташлади.

Азиз ака уни етаклаб бориб ўриндиққа ўтқаздилар.

— Қани энди ҳовлиқмай гаплашиб оламиз-а...

Маълум бўлишча, қизча

га шогирд бўлиб, бу кун ўз йўлини топиб кетганлар эҳ-ҳе қанчадан-қанча. Баъзиларининг фарзандлари бугун эшиттиришларимизнинг ёш муҳбири, бири эса суҳандони. Азиз ака ниҳоятда болажон одам. Биз, ёшлар кўпинча радиого келган ўқувчилар, кичкинтойлар билан бафуржа суҳбатлашиб ўтиришга вақтимизни қизганимиз. Азиз ака эса ҳар қандай ишларини ҳам бир чеккага йиғиштириб қўйиб, бола билан болаларча суҳбатлашадилар. Унинг орзуи борми, уйда ота-онасига ёрдамлашишдан тортиб, ўртоғи билан нимага аразлашиб қолгани — ҳаммаси ҳақида эринмай сўрайдилар. Кейин маслаҳатлар берадилар, керак пайтда «Мен нима қилсам экан-а», деб кичкина боладан ҳам маслаҳат сўраб ўтирадилар.

— Шу миттивойдан маслаҳат олаёписизми? — деб сўраб қолсак:

— Ҳамма гап Миттивойда-да, — дейдилар кулиб, жиддий оҳангда, — бола қўлидан иш келишини кичиклигидан бошлаб англаши керак. Биз керак пайтда ўрганишимиз лозим.

Шунақа бир-бирдан ажойиб фазилатлари учун бўлса керак, қаерга бормаиллик, ҳамма ерда Азиз акани танишади. Олис тоғ бағридаги мўъжазгина мактабми ёки чўпон болалари ўқийдиган интернатми, ҳамма ерда болалар билан суҳбатлаш-

сак, «биз билан Азиз ака учрашганлар» дейишади. Бошқаларни эслашмаса ҳам Азиз акани жуда яхши эслашади. Шунинг учун гоҳида ҳазиллашиб:

«Бутун жумҳурият болалари Азиз акани оғайнилари бўлади», деймиз. Дарвоқе, Азиз аканинг кўп ишлатадиган сўзлари бу «оғайни». Хурсанд бўлсалар «Қўлни оширинг, оғайни» десалар, ранжиб қолганларида «унақа эмас-да, оғайни!», деб қўядилар. Мен ҳали бирор марта салгина бўлса ҳам баланд овозда кимнидир урушганларини, танбеҳ берганларини билмайман. Шунинг учун биз ҳам уларни ҳафа қилмасликка, кўнгилларини оғритмасликка ҳаракат қиламиз. Азиз аканинг ҳечам бир жойда учрата олмайсиз. Бугун сиз билан радиода кўришиб турсалар, эртага Қорақалпоғистондан туриб, сим қоқадилар. Индинга Жиззах, Самарқанд, Фарғона водийси...

Биз бирор жойга ижодий сафарга бориб, радиодан эканимизни айтсак, «Ие, Азиз ака билан ишлайсизми?» — деб сўрашади чехралари ёришиб. Шу боисми, қаерга бормаиллик, ишимиз юришсин учун «Бизни Азиз ака Ёқубов юборгандилар», деймиз юрак ютиб.

Албатта, Азиз акаимизнинг яхши номларини, ҳурматларини сақлашга «шундай одамнинг шогирди экан» деган номини оқлашга ҳаракат қиламиз ҳам.

Бу азиз инсоннинг ўрганса арзигулик фазилатларини бирма бир айтасан, сановига етмаймиз. Лекин айтгандан кўра, уларни ўзимизга олсак, менимча, савоби шунда бўлса керак.

Дунёда Азиз исмли одамлар жуда кўп. Бизнинг Азиз акаимиз эса ҳар қандай таъриф-тавсифлардан баландроқ турадилар. Уларнинг азизлиги ҳам шунда бўлса керак.

Насиба ЗИЕВУДДИНОВА.

СУРАТЛАРДА:

Азиз аканинг ёш шогирдлари — «Келажак тонги» радиоэшиттиришининг олиб боровчилари.

Р. АЛЬБЕКОВ

сурати.

ЎҚУ
ҚИЗИК

ҚОР ОДАМ—БОР ОДАМ

Қор одам, ёввойи кишилар ҳақидаги фикрлар, тадқиқотлар атрофида кўп мулоҳаза ва мунозаралар бўлиб ўтди. Кимлардир бу ўйлаб топилган нарса деса, олимлар ҳақиқат эканлигини ишонтирмоқчи бўлдилар. Яқинда Архангельск вилоятида бўлиб ўтган воқеа эса ҳозирча олимлар ҳақ эканлигидан далolat бермоқда.

Тарихда биринчи бор қор одам инсон яшайдиган хонага кириб борди. Унлаб солдатлар ётоқхонага кириб келган қор одамнинг гўнғиллаганини эшитишган, юрганини пайқашган, ҳидини сезишган, ҳатто ушлаб ҳам кўришган. Бир метрлар чамаси бўйли «кичкинтой» қор одамча билан уч метрлар катталикидаги ажойиботнинг изини кўришди.

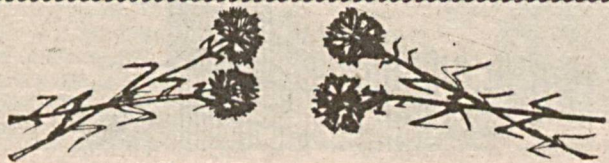
Ғалати воқеалар содир бўлаётган жойга дарров телевидение ходимлари етиб келишди ва қор одамнинг қорда қолган янги изларини тасвирга туширишди. Бу янгилик бутун жаҳон бўйича тарқалди: мана, кўринг, қор одам бор, у биз билан ёнма-ён яшайпти, бу ҳақиқат!

Тез орада олимлар ҳам етиб келишди. Россия криптозоологлар жамиятининг раиси ўринбосарлари М.С. Траценгерц ва В. Ю. Макаров ҳам қор одамнинг изларини кўздан кечиришди. Бир хил жойларда отасининг изи билан болакай «қор одамча»нинг излари ёнма-ён тушган, қор қалинроқ бўлган жойларда эса излари устма-уст тушган ёки умуман кичкинаси йўқолиб кетганди. Бу эса бундай жойларда болакай отасининг изидан юрган ёки отаси уни кўтариб олган деб тахмин қилинди.

Солдатлар ётоқхонасининг томида ўрмондан келган меҳмонларнинг яшириниб юрган жойлари топилди. Ташқарида қаттиқ совуқ бўлишга қарамай, бу ер иссиқ ва шинам эди. Олимлар урғочи қор одам ўлган, отаси эса болани сақлаб қолиш учун шу ерга келишга мажбур бўлган, деб тахмин қилишмоқда. Иссиқ, яқин орадан егулик ҳам топиш мумкин. Томдаги «ётоқхона»дан соч ва шу каби ҳаёт қолдиқлари топилди. Буларнинг ҳаммаси ҳозир жиддий ўрганилмоқда.

Архангельскдаги учрашув барча тахминларга чек қўйди — қор одам ҳақиқат. Ва у қандайдир шайтон ёки илоҳий бир жонивор эмас, балки Ердаги оддий бир жонзотдир. У ҳам инсон ва ҳайвонлар каби оч қолади, совуқ ейд, қийналади.

Тадқиқотлар яхши ўрганилиб, натижалар маълум қилинади. Вақти келиб эса бундай ажойиботларнинг изидан қувибгина қолмай, қўл бериб кўришайтганда расмга тушириш имкони ҳам келиб қолар.

Туғилган кун! Бу байрам катталар ҳаётидаги секинчи кун ҳисобланса, болаларимиз учун эса бу кундан қувончлироқ тантана йўқ. Шундай кунда фарзандлари хурсандчилигига шерик бўлиб, оилавий қувончлари билан ўртоқлашиш ниятида муҳарририятимизга мактуб йўллаган ота-оналар талайгина. Андижон вилояти, Асака туманидаги Янги-обод қишлоғидан Хожиматовлар оиласи азиз фарзандлари Фотиима ва Ҳусанжон 9 баҳори билан, Қашқадарё вилояти, Қамаш туманидаги Ногаҳон қишлоғидан Омоновлар оиласи 11 ёшга қаршилаган фарзанди Наргизахонни, тошкентлик Сандолимининг дадаси, ойсин ва сингиллари туғилган кун билан, Жиззах шаҳри, Нормухаммад Умаров кўчаси, 43-хонадонда истиқомат қилувчи Қирғитовлар оиласи ўғли Улуғбекжонни 8 ёши билан, Тошкент шаҳри, Октябрь туманидан Мирзажоновлар оиласи қизин Доноҳонни 11 баҳори билан самимий қутлаб, уларга узоқ умр, сийҳат-саломатлик, ўқишларида, улкан муваффақиятлар тилаб қолишган.

Муҳарририятимиз ходимлари ҳам фарзандларини туғилган кунлари билан қутлаб, қалб сўзларини изҳор қилган оилаларнинг жамийки эзгу-нийатларига шерик бўлиб халқимизнинг муносиб ўғил-қизлари бўлиб етишишларини тилаб қолади.

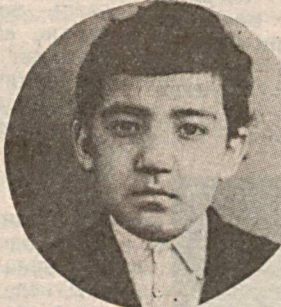
ФОТИМАХОН.

ҲУСАНЖОН

НАРГИЗАХОН

САНДОЛИМ

УЛУГБЕКЖОН

ДОНОХОН

ТАБРИКЛАЙМИЗ!

Бош муҳаррир: Ақром БЕРДИМУРДОВ

Таҳрир ҳайъати:

В. ФАЙЗУЛЛАЕВ, Т. ЭШБОЕВ (бош муҳаррир

ўринбосари), А. КУЧИМОВ, М. РАХИМБЕРДИЕВА,

Т. КАРИМОВ, М. ПИРМАТОВ (масъул котиб).

Таъсис этувчи:
УЗБЕКИСТОН ЕШЛАР ИТТИФОҚИ
МАРКАЗИЙ ҚУМИТАСИ

Бизнинг манзилгоҳимиз:
ТОШКЕНТ ШАҲРИ, 700083,
ЛЕНИНГРАД КЎЧАСИ, 32-УЙ.

Газета ҳафтаининг чоршанба
ва шанба кунлари чиқади.

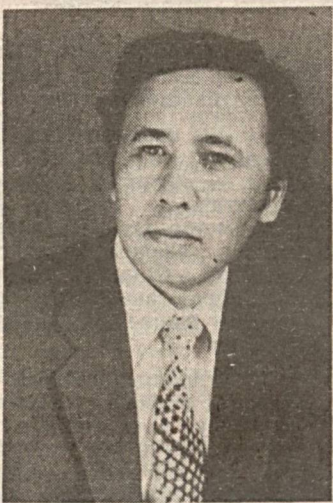
Маълумот учун телефон: 32-54-21

Узбекистон Республикаси «Шарқ» нашриёт-
матбаачилик концернининг босмахонаси.

Тошкент шаҳри, 700083, Ленинград кўчаси, 32-уй
Чоп этиш вақти — 18.00.

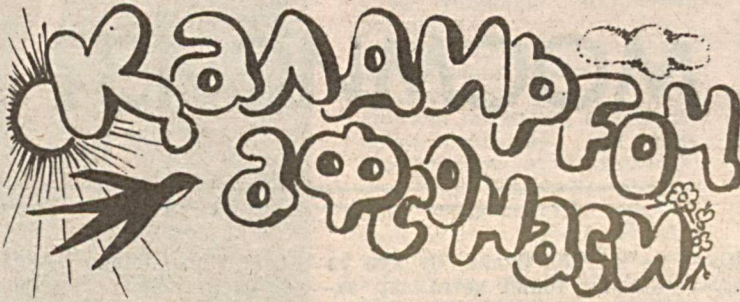
Буюртма № Г-27. Нашр кўрсаткичи 64563.

Айни кўлам — ирмоқлар
Тўлиб-тошиб оқганда.
Тўп-тўп лақақизгалдоқ
Қирда гулхан ёқганда.
Кулганда момақаймоқ
Митти кунгабоқардек
Кумушбадан тераклар
Саф тортганда мағрур, тик,
Қўнғир тус гавжум боғлар,
Қирганда гулга қийғоч.
Олислардан бу юртга
Талпинади қалдирғоч...
Осмонга боқиб юрак
Севинчидан қалтирар,
Қалдирғоч қанотлари
Кун нурида ялтирар.
Ховлиларда, томларда
Беҳадик чарх урар у
Ва ўйларининг шифтига
Чиройли ин қурар у.
Билар — одам зоти ҳеч
Қилмағай унга жабр.
Гўдакларни уйғотар
Тонгда ўқиб валфажр.
Уйқудан кўзин очиб,
Толар Адҳам хаёлга.
Сўнг эртақчи бўвисин
Тутар шундоқ саволга:
— Нега ҳаққа, қарқуноқ
Ёки майна, ё савба —
Қалдирғоч каби яқин
Дўст эмасдир одамга!
Бошқа қушлар не учун
Бегона — чўчиб турар!
Нега фақат қалдирғоч

Мирпўлат МИРЗО

— Сув йўлин мен тўсурман.
Аммо сен эвазига,
Айтгин, нима берурсан!
— Не тиласанг, — дебди Нўх,
Қилайин бажо шу дам.
Илон дебди: — Қай гўшт энг
Ширин бўлса, бер шундан.
Нўх пайғамбар бу шартга
Бўлибди рози шу чоқ.
Кеманинг сувин илон

Уй тўрига ин қурар!
Набирасин эркалаб,
Жилмаяр буви хил.

Сўнг дейди: — Бир афсона
Сўйлаб берай, қулоқ сол.
Жуда қадим замонда,
Келиб тангри фармони.
Бўлибдию зўр тўфон —
Сув босибди дунёни.
Нўх пайғамбар ўшанда

Улкан кема ясабди.
Унга турли жонзотдан
Бир жуфт — бир жуфт
Танлабди.

Қирқ кечаю қирқ кундуз
Тинмай ёлғир сира ҳам,
Ер юзи зўр уммонга

Айланибди чинакам.
Тоғлар ҳам қолиб пастда,
Тошибди сув кўк қадар.
Кезибди унда танҳо
Нўх кемаси дарбадар...
Бир пайт кема ичиди
Бошланибди ғалаён.
Кеманинг тахтасини

Кемирган эмиш сичқон.
Қўриб кетиб жон-жонвор,
Дафъатан бўкирибди.
Кема ғарқ бўлмоқда, деб
Шер, арслон ўкирибди.

Дебди, босиб пайғамбар
Жониворлар ғалаёнини:
— Ким тешикин беритса,
Бергайман тилаганин.
Сўйлабди шунда илон:

Тўхтатибди тақа-тақ.
Тарк этиб ваҳм-талваса
Бир зум юракларини —
Жон-жонворлар тиничга,
Нўх чорлабди арини.

— Ер юзини, — дебди у, —
Айлан, шамол каби ел.
Дунёда нима гўшти —
Энг тотли гўшт, билиб кел.

Ари тинмай учибди,
Кетибди жуда узоқ.
Лекин Нўхнинг олдига
Қайта қолмабди тезроқ.

Илон эса ҳар лаҳза
Шартин қистаб қўймабди.
Нўх арининг изидан
Қалдирғочни йўллабди.

Ва бир замон қалдирғоч
Тўқнаш келиб арига.
Дебди уни сўроқлаб:
— Ҳаялладинг, айт, нега!

Дебди ари энтикиб:
— Ошиқдим, елдай шошдим.
Ер юзи катта экан,
Дарёю тоғлар ошдим.

— Билолдингми, энг тотли —
Гўшт нима гўшти эрур!
— Оламда неки жонвор.
Ҳаммасини кўрдим бир қур.

Барчасининг этидан
Тотдим-у бирин-бирин.
Ахйри билдим, одам —
Гўшти экан энг ширин!

— Агар юқи оғзингда
Қолган бўлса, кўрай, оч!
Шундай деб ғарч чўкибди
Ари тилин қалдирғоч.

Тилсиз қолиб — алами
Сигмай ичи-тошига
Ари етиб борибди
Пайғамбарнинг қошига.
— Кечикдинг бунча! — роса
Бўлиб дебди бетоқат.
Ари сўйлаш ўрнига
«Гўн-гўн» қилибди фақат.
— Нима дер у! — сўрабди
Тоқати тоқ Нўх чандон.
Қалдирғоч айтибдики:
— Кечга қолиб кўрққандан
Сўйлолмас, лекин йўлда
Менга шу сирни демиш:
— Ер юзида энг тотли —
Гўшт бақа гўшти эмиш.
Шу заҳот Нўх пайғамбар
Кўниб шартга-имонга.

Берибди бақа гўштин
Кинчи, баднафс илонга.
Шу бонсдан илонлар
Ҳануз бақа ер эмиш.
Ари-чи, ҳамон «инсон
Гўшти ширин» дер эмиш.
Аммоки у нима деб
Гўнғиллашини бот-бот
Тушунмас эмиш ҳануз
Қалдирғочдан бўлак зот.
Балки шундоқ эзгулик
Қилмаганда қалдирғоч.
Жами инсон илонга
Ем бўларди илолож

Хуллас, ёғмай ўтибди
Заминга қулфат, ғамлар.
Шу сабаб миннатдормиш
Қалдирғочдан одамлар.
Шу яхшилик эвази —
Қилмайин миннат-таъна.
Одамлар уй тўридан
Берар унга бошпана.
Шу сабаб ҳар баҳорда
Бўлганда ер нурга ғарқ.
Ховлиларда, томларда
Қалдирғочлар урар чарх.
У кирган хонадонга
Кирав қувонч-ёруғлик.
Ин курса, у қай уйга,

Кетмас ундан тотувлик...
Набира бўвисига
Афсонани сўйларкан.
Берилар у бир лаҳза
Ғалат-ғалат ўйларга.
Эртақдан чуқур маъно
Туюб олар ўзига

Ва бошқача кўринар
Қалдирғочлар кўзига.
Шу кичкина қушчада —
Шунча мардлик, улғулик!
Шунча ҳикмат, шунча заво,
Шунча шиддат, сулувалик!
Бир ғалати меҳрдан
Мурғак юрак қалтирар.
Қалдирғоч қанотлари
Кун нурида ялтирар.
— Уйим тўри сизники —
Уй қуриг, яйранг дерди.
Инсонга дўстлигингиз
Мадҳ этиб сайранг дерди.
Айтарди у: — Боғларда
Чарх уринг, ҳаққингиз бор.

Ҳар йили сизни энди
Қутажакман интиқ, зор.
Яна кўлам — ирмоқлар
Тўлиб-тошиб оқди, ҳей!
Тўп-тўп лақақизгалдоқ
Қирда гулхан ёқди, ҳей!
Кулди-ку момақаймоқ
Митти кунгабоқардек.
Кумуш бадан тераклар
Саф тортдилар мағрур, тик.
Қўнғир тус гавжум боғлар
Қирдилар гулга қийғоч...
Қайлардасан, бу юртга
Талпин-талпин қалдирғоч.